

MRV

MEĐURELIGIJSKO VIJEĆE U BOSNI I HERCEGOVINI
MEЂURELIGIJSKO VIJEĆE У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
Interreligious Council in Bosnia-Herzegovina

**MONITORING NAPADA NA VJERSKE OBJEKTE I DRUGA MJESTA OD
ZNAČAJA ZA CRKVE I VJERSKE ZAJEDNICE U BIH-
ZAŠTITA SVETIH MJESTA**

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

(IZVJEŠTAJNI PERIOD OD 1. NOVEMBRA/STUDENOG 2011. DO 31.
OKTOBRA/LISTOPADA 2012.)

Sarajevo, decembar/prosinac 2012.

SADŽAJ:

1. UVOD.....	3
2. REZULTATI.....	3
3. SPISAK PRISTIGLIH PRIJAVA.....	5
4. ZAKLJUČAK PO PITANJU ZAJEDNIČKE OSUDE NAPADA NA VJERSKE OBJEKTE.....	7
5. IZVJEŠTAVANJE MEDIJA O PROJEKTU.....	7
6. UPOREDNA ANALIZA.....	8
7. KORISTI OD PROJEKTA.....	9
8. PREPORUKE.....	9
9. ZAKLJUČAK.....	11

1. UVOD

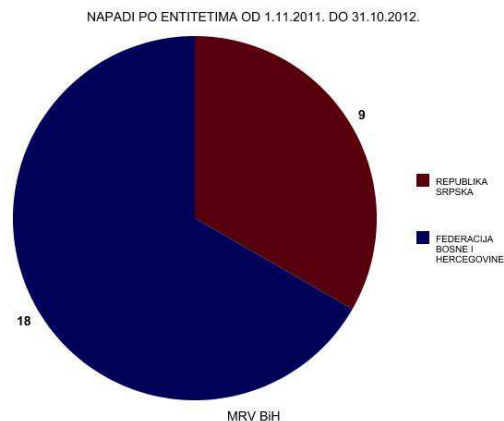
«Monitoring napada na vjerske objekte i druga mjesta od značaja za crkve i vjerske zajednice u BiH», ili ukratko projekt «Zaštita svetih mjesta» je nastao kao jednogodišnji pilot projekt Međureligijskog vijeća u Bosni i Hercegovini (MRV BiH) koji je implementiran u saradnji sa Nansen Dialog Centrom i Oslo Centrom za mir i ljudska prava. Ovaj projekt je razvijen u okviru šireg projekta “Univerzalnog kodeksa o svetim mjestima”, koji ima za cilj usvajanje jednog dokumenta u formi deklaracije ili rezolucije Ujedinjenih naroda (UN), koji bi pružio zaštitu svetim mjestima svih religija širom planete. Osnovni cilj projekta «Zaštita svetih mjesta» je poboljšati zaštitu vjerskih objekata i drugih objekata od značaja za crkve i vjerske zajednice (svetih mjesta) svih konfesija u Bosni i Hercegovini. Prateći ciljevi projekta su uspostava evidencije napada na vjerske objekte, analiza prikupljenih podataka u smislu: načina napada, motiva napada, identifikacije počinitelaca kao i područja u kojima se vrše napadi i sl. Nakon izvršene analize rezultata praćenja napada na vjerske objekte u svakom izvještajnom periodu, Međureligijsko vijeće u BiH će definisati prijedloge za nadležne organe na koji način poboljšati zaštitu vjerskih objekata u određenim područjima.

Koristimo ovu priliku da se posebno zahvalimo Ambasadi SAD-a koja je putem svog granta finansirala implementaciju projekta u ovom izvještajnom periodu (1. 11. 2011. – 31. 10. 2012.).

2. REZULTATI

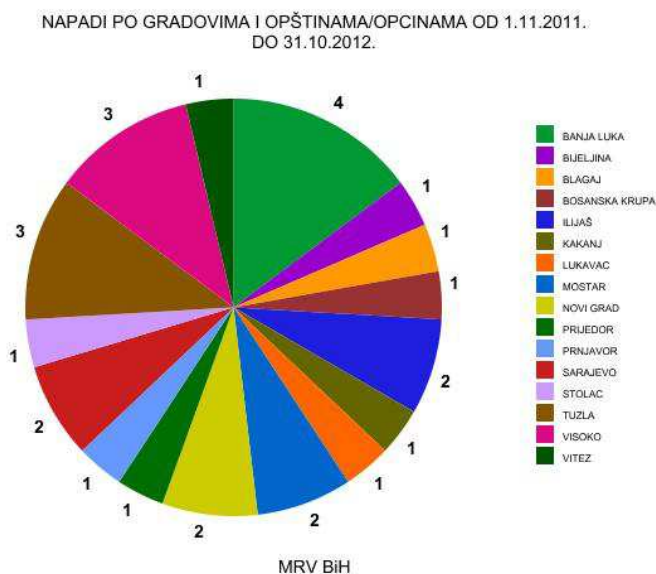
U ovom izvještajnom periodu implementacije projekta (1. 11. 2011. - 31. 10. 2012.) na adresu kancelarije Sekretarijata MRV BiH pristiglo je 27 izvještaja o napadima na vjerske objekte, kao i na vjerske službenike koji su u neposrednoj vezi sa vjerskim objektima. Ovaj broj prijavljenih napada vjerovatno ne predstavlja ukupan broj napada na vjerske objekte u Bosni i Hercegovini, već broj onih napada koji su prijavljeni Međureligijskom vijeću u Bosni i Hercegovini. Još uvijek određeni broj napada ostaje ne prijavljen MRV-u, posebno kada se radi o napadima motiviranim sticanjem imovinske koristi. Za razliku od prošle godine kada niti jedna od tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica nije bila izuzeta od napada na svoju imovinu, u ovom izvještajnom periodu nije bilo niti jednog napada na objekte Jevrejske zajednice. I u ovom izvještajnom periodu su mjesta napada raspoređena na teritoriji cijele zemlje.

Od ukupnog broja od 27 napada, u ovom izvještajnom periodu 9 napada se dogodilo na teritoriji Republike Srpske, dok se 18 dogodilo na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Ovo je prikaz napada po gradovima i opštinama/općinama u ovom izvještajnom periodu (1. 11. 2011. – 31. 10. 2012.):

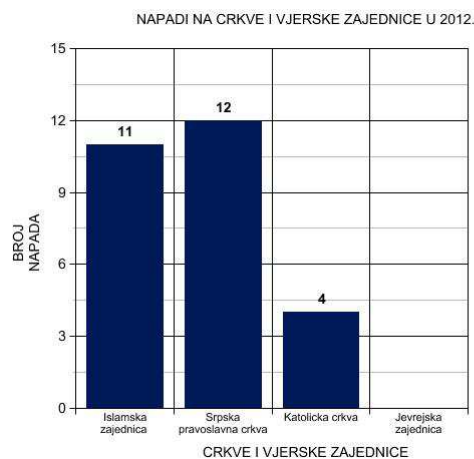
1. BANJA LUKA.....	4
2. BIJELJINA.....	1
3. BLAGAJ.....	1
4. BOSANSKA KRUPA.....	1
5. ILIJAŠ.....	2
6. KAKANJ.....	1
7. LUKAVAC.....	1
8. MOSTAR.....	2
9. NOVI GRAD.....	2
10. PRIJEDOR.....	1
11. PRNJAVOR.....	1
12. SARAJEVO.....	2
13. STOLAC.....	1
14. TUZLA.....	3
15. VISOKO.....	3
16. VITEZ.....	1

Kada je riječ o broju napada na vjerske objekte svake od crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini, Međureligijsko vijeće u BiH je analizom pristiglih prijava došlo do slijedećih podataka:

Od ukupnog broja od 27 napada koji su se dogodili u ovom izvještajnom periodu (1. 11. 2011. do 31. 10. 2012.), 11 napada je bilo na objekte Islamske zajednice, 12 napada na objekte Srpske pravoslavne crkve i 4 napada na objekte Katoličke crkve. Kao što je već ranije navedeno, u ovoj godini nije bilo prijavljenih napada na objekte Jevrejske zajednice BiH.

I u ovom izvještajnom periodu, u većini slučajeva su vršeni napadi na vjerske objekte crkava i vjerskih zajednica koje su, po broju vjernika na tom području, uslovno rečeno u manjini.

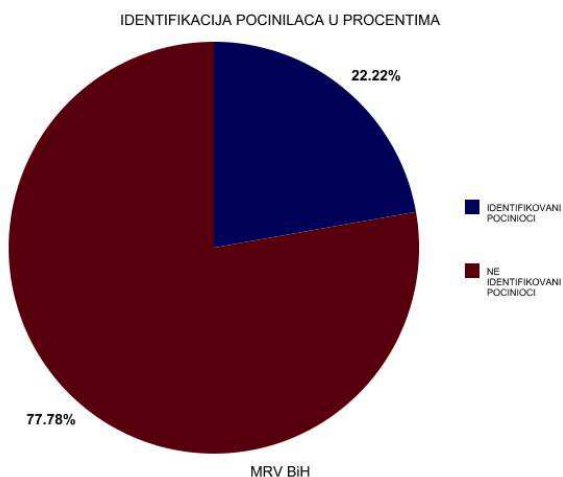

MRV BiH je osudilo svaki od prijavljenih napada (osim kada je od oštećene strane zahtijevano drugačije), a po potrebi smo organizovali izlazak na teren, posjetu napadnutoj zajednici i zajedno s predstavnicima drugih crkava i vjerskih zajednica kao i predstavnicima opštinske/općinske administracije osudili te napade. Ono što nas posebno ohrabruje je činjenica da ima slučajeva kada predstavnici crkava i vjerskih zajednica u određenoj lokalnoj zajednici, samoinicijativno organiziraju zajedničke osude napada na vjerske objekte.

Osim zajedničkih osuda napada, Međureligijsko vijeće je također organizovalo sastanke sa predstavnicima policijskih agencija širom Bosne i Hercegovine, sa naglaskom na mjesta

učestalih napada. Na ovim sastancima su prezentovani rezultati praćenja napada na vjerske objekte u prošlom izvještajnom periodu i također je razgovarano o načinima poboljšanja zaštite vjerskih objekata.

Kada je u pitanju stopa riješenih predmeta, odnosno broj identificiranih počinitelja, od Ministarstava unutrašnjih poslova u Federaciji BiH i Centara javne bezbjednosti u Republici Srpskoj smo dobili slijedeće rezultate:

Od 27 napada prijavljenih u ovom izvještajnom periodu, samo u 6 slučajeva je identificiran počinioc/i. U postocima to iznosi 22,22% od svih prijavljenih slučajeva u ovom izvještajnom periodu. Moramo napomenuti kako do trenutka objavljivanja izvještaja još uvijek nismo dobili odgovor od Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, tako da ovi rezultati ne obuhvataju napade na vjerske objekte na teritoriji njihove nadležnosti, tj. Kantona Sarajevo.

3. SPISAK PRISTIGLIH PRIJAVA

Na adresu kancelarije Međureligijskog vijeća u BiH je u izvještajnom periodu od 1. novembra 2011. do 31. oktobra 2012. godine su pristigle slijedeće prijave napada na vjerske objekte i druga mjesta od značaja za crkve i vjerske zajednice kao i prijave napada na vjerske službenike koji su u neposrednoj vezi sa pomenutim objektima. Dolje navedene prijave su poredane hronološki po datumu prijema i djelovodnom broju.

Djelovodni broj	Naziv objekta	Crkva ili vjerska zajednica	Lokacija	Datum prijave
057-11/2011	Groblje Sv. Mihovila	Katolička crkva-Nadbiskupija vrhbosanska	Bistrac, Lukavac	8.12.2011
058-12/2011	Džamija Brezičani	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Prijedor	Brezičani, Prijedor	8.12.2011
059-12/2011	Vidorijska džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Bosanski Novi	Novi Grad	9.12.2011
060-12/2011	Čaršijska džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Stolac	Stolac	10.12.2011
061-12/2011	Ferhadija džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Banja Luka	Banja Luka	20.12.2011
062-12/2011	Hram Sv. Proroka Ilije	Srpska pravoslavna crkva-Mitropolija dabrobosanska	Ilijaš	25.12.2011

063-01/2012	Hram Preobraženja Gospodnjeg Kapela na groblju u Breškama	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska Katolička crkva-Nadbiskupija vrhbosanska	Sarajevo, Općina Novo Sarajevo Breške, Tuzla	3.1.2012
064-01/2012		Katolička crkva-Nadbiskupija vrhbosanska	Bukinje, Tuzla	30.1.2012
065-02/2012	Kapela Sv. Ante	Katolička crkva-Nadbiskupija vrhbosanska	Vranjska, Bosanska Krupa	16.2.2012
066-02/2012	Hram Sv. Proroka Ilije	Srpska pravoslavna crkva- Eparhija bihačko-petrovačka Srpska pravoslavna crkva- Eparhija zahumsko- hercegovačka i primorska	Blagaj	23.2.2012
067-03/2012	Parohijski dom Sefer begova džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Banja Luka	Banja Luka Sarajevo, Općina Centar	23.2.2012
068-03/2012	Napad na redovnicu Arnaudija džamija- Mezarje	Katolička crkva-Nadbiskupija vrhbosanska Islamska zajednica Medžlis IZ-e Banja Luka	Banja Luka	13.3.2012
069-03/2012		Srpska pravoslavna crkva- Eparhija zahumsko- hercegovačka i primorska	Mostar Donja Večeriska, Vitez	19.3.2012
070-03/2012	Groblje Bjelušine	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Vitez	Banja Luka	26.3.2012
071-04/2012	Šehidsko obilježje Hadži-Omerova džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Banja Luka		2.4.2012
072-04/2012	Hram rođenja sv. Jovana Krstitelja	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska	Kakanj	9.4.2012
073-04/2012	Hram Svetog velikomučenika Prokopija	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska Srpska pravoslavna crkva- Eparhija zahumsko- hercegovačka i primorska	Visoko	9.4.2012
074-04/2012	Crkveno groblje u Raštanima Hram Začeca svetog Jovana Krstitelja	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Bosanski Novi	Potoci, Mostar	18.4.2012
075-04/2012	Vidorijska džamija	Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Bijeljina	Golo Brdo, Zimča, Visoko Bosanski Novi	24.4.2012
076-04/2012	Atik džamija Hram Svetog velikomučenika Prokopija	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska	Bijeljina	12.6.2012
077-06/2012	Pravoslavno groblje u Kadarićima Hram Svetog velikomučenika Georgija	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska	Visoko	13.6.2012
078-06/2012	Gradska džamija	Srpska pravoslavna crkva- Mitropolija dabrobosanska	Ilijaš	30.7.2012
079-07/2012		Srpska pravoslavna crkva- Eparhija zvrničko-tuzlanska Islamska zajednica-Medžlis IZ-e Prnjavor	Tuzla	17.8.2012
080-08/2012			Prnjavor	17.8.2012
081-08/2012				5.9.2012
082-09/2012				8.10.2012

4. ZAKLJUČAK PO PITANJU ZAJEDNIČKE OSUDE NAPADA NA VJERSKE OBJEKTE

Sve zajedničke osude napada na vjerske objekte, organizovane od strane Sekretarijata MRV BiH su organizovane kroz redovnu hijerarhiju crkava i vjerskih zajednica. Od samog početka projekt ima podršku vjerskih lidera iz sve četiri tradicionalne crkve i vjerske zajednice. U velikoj većini slučajeva, vjerski službenici imaju razumjevanje prema problemima manjinskih zajednica, jer svaka od crkava i vjerskih zajednica u BiH je manjina u nekim dijelovima zemlje i svi su upoznati sa sličnim problemima. To je jedan od glavnih razloga zašto su vjerski službenici obično veoma zainteresovani da učestvuju u ovim događajima i da pokažu solidarnost sa svojim kolegama iz različitih crkava i vjerskih zajednica kada su u pitanju napadi na vjerske objekte. Ono što nas posebno ohrabruje su slučajevi spontanih osuda napada na vjerske objekte, koji se dešavaju bez organizacije od strane Sekretarijata MRV-a. Jedan takav primjer je i primjer iz Mostara gdje su imam i sveštenik zajedno osudili napad na objekat katoličke crkve.

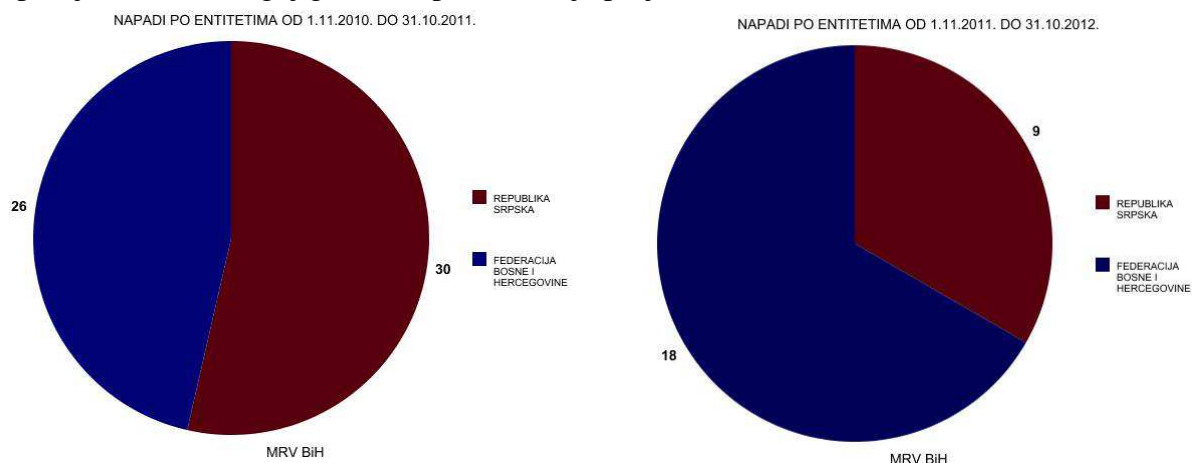

5. IZVJEŠTAVANJE MEDIJA O PROJEKTU

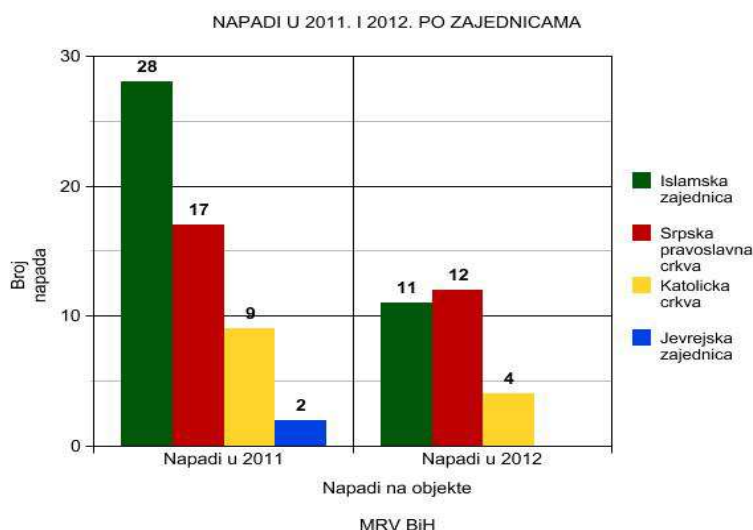
Ovaj projekat ima dobar prijem u medijima od samog početka. Predstavnici medija su prepoznali značaj ovog projekta i dali su ogroman doprinos u informisanju javnosti o projektu a samim tim su doprinijeli afirmaciji atmosfere tolerancije i miroljubive koegzistencije u bosanskohercegovačkom društvu. Na konferenciji za novinare, kada smo najavili početak projekta bile su prisutne sve glavne TV i radio stanice, kao i predstavnici štampanih medija. Projekat je najavljen u centralnim informativnim emisijama svih javnih službi. Privatne TV i radio stanice, kao i printani mediji su takođe prenijeli poruku. Mnogi mediji su nastavili da prate projekat i da redovno izvještavaju o našim osudama napada na vjerske objekte. Izveštavanje je uglavnom bilo fer i uravnoteženo. Sve u svemu, možemo biti zadovoljni sa medijskim izveštavanjem. Kako smo se približavali kraju prvog projektog perioda, primijetili smo da postoji povećano interesovanje medija o rezultatima projekta, a pogotovo o ukupnom broju napada, kao i procenat riješenih i neriješenih slučajeva.

6. UPOREDNA ANALIZA

Od početka implementacije projekta (1. 11. 2010) do kraja ovog izvještajnog perioda (31. 10. 2012.) na adresu MRV-a su pristigle ukupno 83 prijave napada na vjerske objekte. Od ukupnog broja od 83 napada od početka implementacije projekta, 01. 11. 2010. pa do kraja drugog izvještajnog perioda, zaključno s 30. 10. 2012. godine, 39 napada se dogodilo na teritoriji entiteta Republika Srpska, dok su se 44 napada dogodila na teritoriji entiteta Federacija Bosne i Hercegovine. Ovako izgleda uporedni grafički prikaz napada po entitetima u prvoj, odnosno drugoj godini implementacije projekta.

Od ukupnog broja od 56 napada koji su se dogodili u prošlom izvještajnom periodu (1. 11. 2010. DO 31. 10. 2011.), 28 napada je bilo na objekte Islamske zajednice, 17 napada na objekte Srpske pravoslavne crkve, 9 napada na objekte Katoličke crkve i 2 napada na objekte Jevrejske zajednice. Od ukupnog broja od 27 napada koji su se dogodili u ovom izvještajnom periodu (1. 11. 2011. do 31. 10. 2012.), 11 napada je bilo na objekte Islamske zajednice, 12 napada na objekte Srpske pravoslavne crkve i 4 napada na objekte Katoličke crkve.

U prvoj godini implementacije projekta u 20 slučajeva od ukupno prijavljenih 56 slučajeva napada na vjerske objekte, policija je uspjela identifikovati počinioca. U postocima to iznosi 35, 71% od svih prijavljenih slučajeva. U drugoj godini implementacije projekta u 6 slučajeva od 27 prijavljenih slučajeva su identifikovani počinioci i to iznosi 21,42% Ovo su podaci koji

su dobijeni od Centara javne bezbjednosti u Republici Srpskoj i kantonalnih/županijskih Ministarstava unutrašnjih poslova u Federaciji BiH. U konačnici dolazimo do podatka kako je u 26 od ukupno 83 slučaja napada na vjerske objekte policija uspjela identifikovati počinioce, što u postotcima iznosi 31,32%.

7. KORISTI OD PROJEKTA

Pored glavnog cilja, poboljšanja zaštite vjerskih objekata, ovaj projekt ima niz drugih prednosti kao što su:

- **podizanje svijesti o potrebi javnog oglašavanja**
- **podizanje svijesti o potrebi za zajedničkom osudom napada**
- **pritisak na nadležne organe da efikasnije rade svoj posao**
- **podsticanje međureligijskog dijaloga u lokalnim zajednicama**
- **pokrenute su inicijative za uspostavljanje video nadzora nad vjerskim objektima**

8. PREPORUKE

S obzirom na rezultate monitoringa napada na vjerske objekte, Međureligijsko vijeće u Bosni i Hercegovini preporučuje:

- POOŠTRITI SANKCIJE PROTIV POČINILACA NAPADA

Tokom dvije godine primjetili smo da sankcije koje se izriču za počinioci nisu adekvatne. Od ukupnog broja prijavljenih napada samo dva predmeta se vode kao krivično djelo izazivanja vjerske i nacionalne mržnje. Svi ostali predmeti se tretiraju kao prekršaj ili krivično djelo oštećenja tuđe stvari a sankcije su uvijek novčana kazna ili uslovna osuda. Za ovakva djela moraju se izricati strožije sankcije jer ova krivična djela sadrže «klicu širenja zla» i potencijalni su izvori izazivanja međunacionalne ili međuvjerske netrpeljivosti i konflikta. Nakon napada na Jevrejski kulturni centar i sinagogu Bet Šalom u Doboju, ispisivanjem nacističkih grafita, okružni tužilac se, prema navodu Centra javne bezbjednosti Doboju, izjasnio da navedeni događaj nema obilježja krivičnog djela. Pozdravljamo inicijative da se izmjene krivični zakoni u smislu da se omoguće strožije sankcije. Ove izmjene su izvršene u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu a očekuje se da se to desi i u Federaciji BiH. Međutim moramo naglasiti da za žrtvu nije važno da li će se napad na jedan vjerski objekt tretirati kao posebno krivično djelo ili teži oblik nekog drugog krivičnog djela. Za žrtve je važno da se izriču adekvatne sankcije koje će djelovati preventivno da se ovakva djela ne ponavljaju a to do sada nije bio slučaj. Pored rada na izmjenama krivičnih zakona potrebno je raditi sa nadležnim institucijama po pitanju kaznene politike koja se odnosi na ova krivična djela.

- POJEDNOSTAVITI PROCEDURU PRIJAVE KRIVIČNIH DJELA

Vrlo često, žrtve se žale na komplikovanu i dugotrajnu proceduru prijave napada. Ponekad prijava napada na vjerski objekt zahtjeva i preko 2 sata da bi se popunili svi potrebni obrasci. Jasno nam je da je potrebna određena procedura ali smatramo da je potrebno tu proceduru pojednostaviti pogotovo kada se radi o prijavi napada na vjerski objekt koji je više puta predmet napada. Takođe je potrebno omogućiti pravnu pomoć i savjetovanje za žrtve napada.

- OHRABRIVATI I PODSTICATI JAVNE OSUDE NAPADA NA VJERSKE OBJEKTE

Kod napada na vjerske objekte jako je važno kako reaguje lokalna zajednica. Mnoge žrtve su nam naglasile da im je puno značila javna osuda napada koju je organizovalo MRV u saradnji s vjerskim zajednicama i crkvama u BiH. Napadi na vjerski objekat vrlo često ima za cilj da određenoj vjerskoj grupi pošalje poruku da nije dobrodošla u određenoj sredini. Zato je važno da ta lokalna zajednica reaguje na način da demantuje takvu poruku i da predstavnici civilnog društva osude napad i jasno stave do znanja da je ta grupa dobrodošla u toj lokalnoj sredini. Takođe, potrebno je pružiti pomoć žrtvi u uklanjanju posljedica napada u smislu otklanjanja uvredljivih grafita ili popravke oštećenja na objektu.

- POSTAVLJANJE VIDEO-NADZORA NAD VJERSKIM OBJEKTIMA KOJI SU VIŠE PUTA BILI PREDMET NAPADA

MRV je još u izvještaju za prvu godinu monitoringa predložilo postavljanje video nadzora na objektima koji su već bili predmet napada. Ti prijedlozi su načelno prihvaćeni i poznato nam je da se na tome radi u nekoliko općina i to: Novo Sarajevo i Banja Luka.

- PODRŽAVAMO PRIJEDLOG MISIJE OSCE-A U SARAJEVU ZA USPOSTAVU MEHANIZMA PRIKUPLJANJA PODATAKA O KRIVIČNIM DJELIMA POČINJENIM IZ MRŽNJE

Misija OSCEa u BiH u svom izvještaju Borba protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje za 2012 god. (st. 52) predlaže uspostavu jedinstvenog mehanizma prikupljanja podataka o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje. MRV BiH podržava ovaj prijedlog i smatramo da bi uspostava ovakvog mehanizma pomogla u borbi protiv ovih krivičnih djela a samim tim bi se pružila i bolja zaštita vjerskim objektima.

9. ZAKLJUČAK

Iako smo tokom druge godine monitoringa primjetili značajan pad broja napada na vjerske objekte smatramo da su napadi još uvijek česti i da se moraju poduzeti veći naponi u borbi protiv ovih krivičnih djela.

Iz izvještaja Ministarstava unutrašnjih poslova u Federaciji BiH i Centara javne bezbjednosti u Republici Srpskoj je konstatovano kako su u velikom broju slučajeva, krivična djela napada na vjerske objekte okarakterisana kao djela «oštećenja tuđe stvari». U takvim slučajevima,

oštećeni je dužan podnijeti prijedlog za krivično gonjenje i u većini slučajeva oštećeni odustaju od daljeg gonjenja. Vrlo mali broj napada na vjerske objekte se tretira kao krivično djelo izazivanja vjerske mržnje. Smatramo da se ovo mora promijeniti jer se vrlo često napadi na vjerske objekte vrše motivisani mržnjom prema određenoj crkvi ili vjerskoj zajednici.

Raduju nas zajedničke izjave i povećan broj javnih osuda napada na vjerske objekte od strane državnih zvaničnika. Kao primjer možemo navesti zajedničku osudu Medžlisa IZ u Mostaru i Eparhije Zahumsko hercegovačke u kojoj su osudili napad na katoličku crkvu i župni ured. Također, za pohvalu su aktivnosti određenih opština na uvođenju video nadzora i popravke nanesene štete na određenom vjerskom objektu.

Zadovoljni smo s saradnjom s medijima i zahvalni smo svim medijima koji su pratili i objavljivali naše zajedničke osude napada i samim tim dali veliki doprinos za osudu diskriminacije i promociju tolerancije širom BiH.

Takođe, pozdravljamo aktivnosti misije OSCEa u Sarajevu u borbi protiv krivičnih djela počinjenih iz mržnje. Samo zajedničkim radom nadležnih državnih institucija, civilnog društva i međunarodnih institucija mogu se ostvariti najbolji rezultati.

Moramo naglasiti dobru saradnju s policijskim agencijama u BiH kao i s Ministarstvom sigurnosti BiH.

Više podataka o samom projektu kao i elektronsku verziju izvještaja možete pronaći na web stranici Međureligijskog vijeća u BiH: www.mrv.ba

Projekt je finansiran od strane Američke ambasade u Sarajevu i svi stavovi, mišljenja i zaključci izneseni u ovom izvještaju ne odražavaju nužno stav State Departmenta nego isključivo autora.